

Tilia x europaea 'Övedskloster' E – herrgårdslind 'Övedskloster' E

Garanterat sortäktat och enhetliga träd till alléer och planteringar

KORT VÄXTBESKRIVNING

Växtnamn: Tilia x europaea 'Övedskloster' E – herrgårdslind 'Övedskloster' E

Härdighet: Zon 1-5

Växtsätt: Högresträtt med rundad krona hos äldre träd. Höjd 20-25 m.

Blad/grenar: Mer horisontella grenar från stammen jämfört med 'Zwarte Linde'.
Stam med längsgående barksprickor, cylindrisk i genomskärning.
Skjuter som äldre måttligt med stambasskott.

Växtplats: Kräver generös med god och jämn tillgång på näring och markfukt.
Undvik kompakta och dåligt dränerade jordar.

Användning: Garanterat sortäktat lind av 'Zwarte Linde'-typ till enhetliga stora alléer, till gatuträd och för parker. Utmärkt till restaurering av historiska lindalléer.

Övrigt: På alltför torra platser blir träden försvagade och drabbas lätt av bladlöss med honungsdagg som resultat.

E-merit: Ger garanterat sortäktat och enhetliga träd till alléer och planteringar

Ursprung: Utvald och selekterad av Rune Bengtsson, SLU/Alnarp. Från allé vid Övedskloster i Skåne som planterades ca 1770.

UTFÖRLIG VÄXTBESKRIVNING

Ursprung

Parklinden (Tilia x europaea) är en hybrid mellan skogslinden (Tilia cordata) som är vildväxande i större delen av södra Sverige och bohuslinden (Tilia platyphyllos) som idag endast finns vildväxande i ett fåtal exemplar i Bohuslän.

Träden i 'stora allén' vid Övedskloster i Skåne planterades redan 1770 och har därigenom visat sig trivas under svenska klimatförhållanden under mycket lång tid. Allén går rakt norrut från Slottet och är planterad på en upphöjd väg med vacker stenmur. Träden är mycket enhetliga, men enligt Rune Bengtsson består allén av fröförökade plantor.

Man vet att träden importerades från Holland. Mycket snarlika träd finns i den holländska staden Haarlem där också en rad plantskolor fanns vid denna tid. Samma slags lind, planterad vid denna tid, finns i Oslo och vid flera slott i Danmark.

Förökning av material från Övedskloster gjordes inom ramen för ett forskningsprojekt (i början av 2000-talet) kallat "Det historiska lindmaterialet i svenska parker och trädgårdar" under ledning av Rune Bengtsson. Förökat material placerades på Tönnersjö Plantskola där ytterligare en selektion gjordes.

Vid köp av 'Zwarte Linde' sker ofta sammanblandningar med andra lindar på marknaden. Klonen 'Övedskloster' ger garanterat sortäktat och enhetliga alléer.

Beskrivning

Sorten 'Övedskloster' påminner om det som i dagens plantskolesortiment kallas Tilia x europaea 'Zwarte Linde'. 'Övedskloster' kännetecknas av sitt högresta växtsätt och sin, hos äldre träd, rundade krona. 'Övedskloster' skiljer sig främst från 'Zwarte Linde' genom att grenarna går mer horisontellt ut från stammen. Stammen har längsgående barksprickor och är cylindrisk i genomskärning. Den skjuter som äldre måttligt med stambasskott.

Höjd 20-25 m, bredd 12-15 m. Härdig i zon 1-5.

Beskrivning av 'Zwarte Linde' som gäller även för 'Övedskloster':

Har en grövre grenbyggnad än 'Pallida' och trädet ger också ett mörkare intryck genom sin nästan gråsvarta bark på den cylindriska stammen och på grenverket. Dessutom har de hjärtformiga bladen, som är mindre än hos 'Pallida', en matt mörkgrön ovansida och en grågrön undersida. Ett kännetecken är att en del av bladen på sensommaren ofta vänder undersidan utåt, vilket ger ett grått skimmer över kronan.

För *Tilia x europaea* generellt gäller att de kan få stora problem med bladlöss och indirekt honungsdagg i varma och torra växtmiljöer såsom hårdgjorda innerstadsmiljöer. Årligen återkommande utbrott av bladlöss är kopplat till stressade parklindor. I svala parkmiljöer eller i odlingslandskapet där generösa markförhållanden erbjuds är detta ett betydligt mindre problem.

Då 'Övedskloster' är en 'Zwarte Linde'-typ kompletterar den övrigt sortiment med E-märkta lindor:

Tilia x europaea KRISTINA® E ('Eleonora'^{PBR})

Pallida-typ till alléer

Tilia cordata LINN® ('Elin'^{PBR})

Smalkronig skogslind för gator och parker där utrymmet är begränsat.

Tilia cordata SEANS® E ('Ep Tilse')

Något mer bredkronig skogslind för Norrland

Växtplats

Tilia x europaea kräver generösa växtbäddar (rotmiljöer d.v.s. generöst utrymme) med en god och jämn tillgång på näring och markfukt. På alltför torra platser blir de försvagade och drabbas lätt av bladlöss med honungsdagg som resultat. Även kompakterade och dåligt dränerade jordar skall undvikas då den får en tydligt försämrade utveckling i dessa miljöer.

Användning

Garanterat sortäkta lind av 'Zwarte Linde'-typ till enhetliga stora alléer, till gatuträd och för parker. Sorten lämpar sig mycket väl vid restaurering av historiska lindalléer.

Då träden används som gatuträd ska man erbjuda generösa rotmiljöer där den inte utsätts för alltför torra förhållanden.

Förökning

'Övedskloster' okuleras eller ympas på grundstam (*Tilia platyphyllos*), men odling på egen rot är att föredra då den liksom Pallida-lindor annars kan få problem med en svampsjukdom (svarta fläckar). Sorten förökas därför även med mikroförökning, vilket har fungerat bra.

Modermaterial/sjukdomstestning

'Övedskloster' har planterats som en mindre allé på Alnarp intill Trädgårdslaboratoriet. Ett av träden har utsetts som moderträd för förökning och är sjukdomstestat enligt SJV's föreskrifter. Kärnplantor bevaras på Elitplantstationen.

Ymprisplantage har anlagts med ursprung från det utvalda moderträdet på Alnarp.

Källor

Variation in common lime (*Tilia x europaea* L.) in Swedish Gardens of the 17th and 18th centuries.

Doktorsavhandling, Alnarp 2005. Rune Bengtsson.

Gröna Fakta 7/2001. Identifiering av lindor, Rune Bengtsson.

Faktablad från SLU – Herrgårdslind, *Tilia x europaea* 'Övedskloster':

<http://www.slu.se/Documents/externwebben/ljt-fak-dok/Tr%C3%A4dg%C3%A5rdslind/Tilia.pdf>

Tönnersjö Plantskola – www.tonnarsjo.se samt muntlig info.

Stadsträd från A-Z, 1998. Rune Bengtsson

Stadsträdlexikon, 2015. Henrik Sjöman & Johan Slagstedt

Stångby Plantskola – katalog 2016

Skud – Svensk kulturdatatabas

Sammanställning av G. Holm, E-planta ek. för. 2016.